

Ex officina

Erasmus over drie talen en echtscheiding

In november 2007 kocht de Centrale Bibliotheek, met steun van de Vrienden van de Universiteitsbibliotheek,¹ een vrij zeldzame editie van Erasmus, *Epistolae palaeonaei. Ad haec responsio ad disputationem cuiusdam Phimostomi de divortio*, gedrukt in Freiburg im Breisgau door Johann Faber Emmeus in 1532.²

Zoals in de titel wordt aangegeven, bevat het twee onderdelen. Ten eerste een verzameling brieven van Erasmus, oud en nieuw (παλαιός: oud + νέος, Ionisch νεῖος: nieuw); ten tweede een korte apologie waarin Erasmus zijn ideeën uiteenzet over huwelijk en echtscheiding in antwoord op een aanval van een zekere Phimostomus.

Net zoals vele andere humanisten, bijvoorbeeld Enea Silvio Piccolomini (Pius II, 1405-1464) vóór hem, of Justus Lipsius (1547-1606) na hem, was Erasmus (1469-1536) uitermate begaan met de indruk die zijn persoonlijkheid op de buitenwereld maakte. Die indruk wou hijzelf zoveel mogelijk gestalte geven, onder meer door de publicatie – of niet-publicatie – van werken en brieven die hij van vriend en vijand ontving of die hijzelf aan keizers, koningen en pausen toestuurde.

Te beginnen met een eerste kleine collectie in 1515 werden nog tijdens zijn leven niet minder dan eenentwintig verzamelingen van brieven op de markt gebracht, waarvoor Erasmus zijn toestemming gaf of waarvan hij de uitgave zelf van nabij volgde.³ In totaal verschenen zowat 1200 brieven, of iets meer dan een derde van het totale aantal dat door P.S. Allen in zijn editie van de correspondentie opgenomen werd. In 1531 had Erasmus een nieuwe collectie brieven laten drukken door Johann Herwagen in Bazel. Deze drukker had echter heel wat laten staan dat Erasmus om allerlei redenen liever niet

gedrukt zag. Daarom nam Erasmus zelf het initiatief om een nieuwe druk van deze collectie voor te bereiden. Hij wendde zich tot de plaatselijke drukker Johann Faber,⁴ die samen met hem Bazel voor Freiburg verlaten had nadat aldaar de Reformatie in 1529 was ingevoerd. In vergelijking met de editie van 1531 wijzigde Erasmus op heel wat plaatsen de oorspronkelijke verwoording. Vijf brieven en het voorwoord werden niet hernomen, terwijl anderzijds vijfentwintig nieuwe brieven, alle uit de jaren 1530-1532, werden toegevoegd. Zo kwam een collectie van 131 brieven tot stand, de laatste verzameling waarin Erasmus zelf de hand had, en een van de weinige waarover hij zich niet kritisch heeft uitgelaten.

Een brief op pagina 124 verdient hier speciale aandacht. Erasmus waarschuwt in deze korte brief de professoren van het college van Busleyden, of het Leuvense Drietalencollege, dat op initiatief van Erasmus was opgericht, voor de concurrentie vanuit Parijs, waar koning Frans I op aandringen van Guillaume

DESIDERII ERASMI
ROTTERODAMI EPISTOLAE PALAEONAEI.
AD HAEC.
RESPONSO AD DISPUTATIONEM CIVIDAM
FRANCOGUM, DE DIVORTIO.

FRIBURGII BRISGAVIAE APUD IOANNEM
FABERUM ILLUSTRATIONEM. MDLIII
SEPTEMBRII. AN. M. D. XXXII.

Titelblad van Desiderius Erasmus, *Epistolae palaeonaei* [...], Freiburg, Johann Faber, 1532. Leuven, Centrale Bibliotheek, Tabularium, CaaB232.

Budé (1468-1540) in maart 1530 twee professoren Grieks, twee Hebreeuws en één voor wiskunde had benoemd.

De datering van de brief is vrij raadselachtig.

In de hier voorliggende uitgave leest men “Ip. Calend. April. M.DXXX”, terwijl in de vorige editie, die van Basel 1531, gedrukt stond “Id. Cal. April. M.D.XXX”. Hierbij rijst een tweevoudig probleem: welke dag werd precies bedoeld, en welk jaar?

Allen verkoos die “Ip.” of die “Id.” te emenderen tot “16 Calend. April.

M.D.XXX”, en hij nam daarenboven aan dat Erasmus hier de paasstyl hanteerde, zodat hij de datum kon interpreteren als 17 maart 1531.⁵

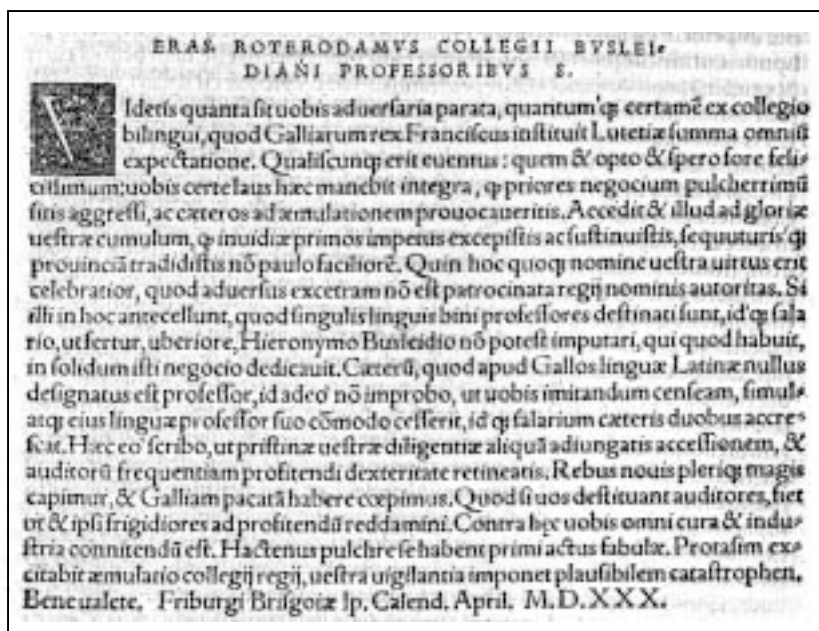
Wat het jaar betreft: een snelle zoektocht door de brieven van het begin van de jaren 1529, 1530 en 1531 leert evenwel dat Erasmus in meer dan negentig procent van de gevallen geen gebruik maakt van de paasstyl. Ook in de context lijkt 1530 beter te passen dan 1531. Het is immers aannemelijk dat Erasmus al vrij snel na de aanstelling van de eerste professoren door Frans I hiervan op de hoogte was, en dat hij onmiddellijk en niet pas een jaar later de Leuvense professoren daarover wou informeren.

Wat de precieze dag betreft, zou men kunnen opteren voor de meest voor de hand liggende oplossing, nl. dat “Ip.” kan worden opgelost als “Ipsis”, een oplossing waarvoor men gekozen heeft in een aantal latere edities van Erasmus’ brieven (Basel, 1538, 1541, 1558) waardoor deze brief zou kunnen gedateerd worden op 1 april 1530. Men zou hiertegen kunnen inbrengen dat een dergelijke toevoeging niet gebruikelijk lijkt in Erasmus’ manier van dateren, en vooral, dat het eerder onwaarschijnlijk is dat het nieuws van de recente benoemingen in Parijs al zo snel Freiburg bereikt had (een afstand van zowat vijfhonderd kilometer). Om dit argument te ont-

krachten zou men kunnen veronderstellen dat het in de bedoeling van de Freiburgerse drukker lag de “Id. Cal. April.” van de vorige editie te corrigeren tot “Id. April.”, waarbij evenwel een letter “p” gezet werd in plaats van de letter “d” – een begrijpelijke vergissing in een letterkast – en “Calend.” ten onrechte behouden bleef. In deze hypothese zou de uiteindelijke datum 13 april 1530 worden.

In het tweede gedeelte van deze editie weerlegt Erasmus de aanval op zijn stellingen in verband met echtscheiding die een zekere Phimostomus had gelanceerd.⁶ In feite is Phimostomus niet de naam van de auteur, maar de titel van een polemisch pamflet dat vroeger in 1532 door Petrus Quentell in Keulen ter perse was gelegd. De auteur was Johannes Dietenberger (Frankfurt a. M., ca. 1475-1537), die vanaf 1532 te Mainz doceerde.⁷ In dit werk, *Phimostomus scripturariorum* (*Phimostomus* < Gr. φίμος + στόμα: “Muilkorf [van de schriftgeleerden]”) biedt de dominikaan in vijftien hoofdstukken een overzicht van de voornaamste twistpunten tussen protestanten en katholieken (vrije wil, eucharistie, heiligenverering, bijbel-exegese, enz.). Helemaal op het einde verschijnt, als een zestiende hoofdstuk, een traktaat over echtscheiding, waarin de auteur een aanval lanceert op Erasmus’ interpretatie van een passage in Paulus’ Eerste Brief aan de Corinthiërs (1 Cor. 7.39), zoals die verschijnt in de editie van 1519 van Erasmus’ *Annotationes in Novum Testamentum*, zonder rekening te houden met de latere uitvoerige aanvullingen van Erasmus.

In zijn apologie herneemt en weerlegt Erasmus punt voor punt de aantijgingen van Dietenberger, en houdt in essentie vast aan zijn oorspronkelijk standpunt, met name dat het aan een gescheiden persoon in bepaalde gevallen toegelaten is te hertrouwen.

Brief van Erasmus aan de professoren van het Busleydencollege (pag. 124).

Erasmus van Rotterdam groet de professoren van het Busleydencollege. U merkt hoe groot de moeilijkheden zijn die op u afkomen, en hoe groot de concurrentie vanuit het tweetalencollege dat de Franse koning François <I> te Parijs heeft opgericht en waarvan allen hoge verwachtingen koesteren.

Wat ook de uitkomst zal zijn – en ik hoop en wens dat het een heel gelukkige uitkomst zal zijn – zeker is dat onverminderde lof uw deel zal blijven, omdat u als allereersten een schitterend initiatief hebt genomen en de rest hebt aangezet tot navolging. Tot die ultieme glorie draagt nog bij het feit dat u de eersten bent geweest om aanvallen van afgunst op te vangen en eraan te weerstaan, en op die manier hebt u de taak van hen die u op dit gebied zouden

volgen niet weinig vergemakkelijkt. Uw doorzettingsvermogen is des te bewonderenswaardiger, omdat u niet hebt kunnen genieten van koninklijke bescherming tegen venijnige aanvallen.

Indien zij daar <in Parijs> u de loef afsteken doordat voor elke taal afzonderlijk telkens twee professoren aangeduid zijn, en dit dan nog, naar verluidt, met een rianter salaris, dan mag dit Hieronymus Busleyden niet worden aangewreven, die voor dit initiatief zijn volledig bezit heeft bestemd.

Overigens, het feit dat er in Parijs geen professor Latijn benoemd werd, is iets dat ik helemaal niet afkeur; integendeel, ik ben van oordeel dat u dat zou moeten navolgen, zodra de professor Latijn zich geroepen acht een einde te maken aan zijn lesopdracht; met wat hem uitbetaald werd kan dan het salaris van de twee andere docenten worden opgekrikt.

Deze bedenkingen stuur ik u toe, opdat u de inzet die u voordien al betoond hebt, nog wat zoudt opdrijven, en u door uw onderwijscapaciteiten het grote aantal studenten kunt behouden.

De meesten onder ons worden immers meer aangetrokken door nieuwe initiatieven, en wij hebben te maken met een Frankrijk dat meer en meer in vrede leeft.

Indien uw toeoorders u in de steek laten, zult u automatisch ook met minder enthousiasme uw onderwijs verzorgen. Daartegen moet u zich met inspanning van al uw krachten verzetten. Tot nog toe zijn de eerste episodes in dit stuk goed verlopen. De concurrentie van het Collège Royal zal het eerste deel van dit spel stimuleren. Uw waakzaamheid zal een gunstige afloop verzekeren.

Het ga u goed. Vanuit Freiburg im Breisgau, 13 april 1530.

¹ Veiling The Romantic Agony, Brussel, cat. 34, nr. 1056. K.U.Leuven, Centrale Bibliotheek, Tabularium, CaaB232.

² 2°; 166 [i.e. 162], [1 blanco], [1] p.; drukkersmerk op titelblad en achteraan.

³ Léon-Ernest Halkin, *Erasmus ex Erasmo. Erasme éditeur de sa correspondance*, Aubel, 1983.

⁴ Christoph Reske, *Buchdrucker des 16. und 17. Jahrhunderts im deutschen Sprachgebiet. Auf der Grundlage des gleichnamigen Werkes von Josef Benzinger*, Wiesbaden, 2007 (Beiträge zum Buch- und Bibliothekswesen, 51), p. 279.

⁵ P.S. Allen, H.M. Allen en H.W. Garrod (eds), *Opus epistolarum Des. Erasmi Roterodami*, 12 dln (Oxford, 1906-1958), IX, Oxford, 1938, nr. 2456.

⁶ Ann Dalzell (vert. en ann.), The Reply of Erasmus to the Disputation of a certain Phimostomus on Divorce – Responso ad disputationem cuiusdam Phimostomi de diuortio, in: Guy Bedouelle (ed.), *Controversies. Apologia ad Fabrum. Appendix de scriptis Clithovei. Dilutio. Responso ad disputationem de diuortio*, Toronto - Londen, 1998 (Collected Works of Erasmus, 83), p. 149-177.

⁷ Erwin Iserloh en Peter Fabisch (eds), *Johannes Dietenberger, Phimostomus scripturariorum, Köln 1532*, Münster 1985 (Corpus catholicorum, 38).

Archief Walter De Bock

Op 20 november 2007 overleed Walter De Bock. Hij was eenenzestig en leed aan de ziekte van Alzheimer. Een driehonderdtal vrienden en verwanten namen van hem afscheid tijdens een plechtigheid in de Promotiezaal van de Universiteitshal. Elf sprekers onder wie rector Marc

Vervenne, Paul Goossens en Marcel Cools herdachten in toespraken de onderzoeks-journalist.

Walter was de zoon van de ook in 2007 overleden hoogleraar metaalkunde Alfons De Bock. In de woelige jaren 1965-1970 studeerde hij filosofie aan de K.U.Leuven. In november 2006 schonk Walter De Bock zijn omvangrijk archief bij akte aan het Universiteitsarchief van de K.U.Leuven.

De loopbaan van De Bock als journalist gaat van 1974 tot 2000. Hij was in die periode werkzaam bij de BRT, het weekblad *Knack* (van 1974 tot 1978), het weekblad *Vrijdag* (1971-72), het dagblad *De Krant* (1976) en vooral bij *De Morgen* (van 1978 tot 2000), onder meer als hoofdredacteur.

Als onderzoeksjournalist speelde Walter De Bock een vooraanstaande en – enkele keren – een beslissende rol. Dat was onder andere het geval in de dossiers betreffende premier Edmond Leburton (de valse Simonet-brief), het Front de la Jeunesse, WNP (Westland New Post) en CEPIC (Centre Politique des Indépendants et Cadres Chrétiens), politicus Paul Vanden Boeynants, de Bende van Nijvel, de veroordeling van hoofdcommissaris Frans Reyniers, de onthullingen over de rol van Don Felix Przedborsky (volgens De Bock de man achter de schermen van vele Belgische en internationale corruptiezaken), het Agustaschandaal, de extreem-rechtse connecties van de Schaarbeekse commissaris Johan De Mol,

de investeringen van Tractebel in Kazachstan. Na een onderzoek, onder meer in Zweden, publiceerde De Bock in 1988 het boek *Des Armes pour l'Iran*.

In enkele gevallen werd De Bock opgeroepen voor parlementaire onderzoekscommissies. Dat was onder meer het geval in de jaren tachtig in verband met wapenhandel en wapenuitvoer naar Iran. Historisch was Walters uiteenzetting in december 1995 tijdens een colloquium in de Senaat over de verhouding tussen justitie en media. Justitie en politie waren er op dat ogenblik al tien jaar lang niet in geslaagd de moorden van de Bende van Nijvel uit de jaren tachtig op te lossen, en justitie was in 1995 goed op weg om ook de moord op André Cools van 1991 niet te klaren.

In dat laatste dossier identificeerde De Bock de opdrachtgevers van de moord al elf maanden na de fatale schoten, en later nogmaals in de artikelenreeks *De Kameradenmoord* in november 1994. Justitie zocht naar de perslekken – met onder meer huiszoeken in juni 1995 – en eiste bij monde van procureur-generaal Jacques Vélou van Cassatie zelfs 'ontsporingen van onderzoeksjournalistiek als een misdrijf te laten vervolgen.'

Acht jaar later, in 2003, was De Bock voor de rechtbank in de assisenzaak-Cools een kroongetuige. Hij had over de hele lijn gelijk gekregen. De Bock was toen al ziek en zijn verhoor verliep achter gesloten deuren. *De Morgen* onthulde dat hij in zijn getuigenis onder meer de rol van de vrijmetselaarsloges had aangeklaagd in de jarenlange sabotage van het onderzoek. De Bock was zelf lid van een loge.

De journalistieke productie van Walter De Bock was vaak een vorm van hedendaagse geschiedschrijving. De Bock maakte voor *Knack* en *De Morgen* verscheidene historische reeksen, onder meer in 1982 een

vijftiendelige reeks naar aanleiding van het programma over De Nieuwe Orde van Maurice De Wilde op de BRT. Hij schreef verder ook artikelenreeksen over het aantreden en de financiering van koning Leopold I in 1831 – in 2006 na vijftienvintig jaar opnieuw gepubliceerd in *Knack* –, over de bijdrage van het Belgische Union Minière tot de Amerikaanse atoomwapens vanaf 1943, over de uitbouw van Belgische nucleaire knowhow in de beginjaren vijftig, over de Belgische suikersector, over de vergeten grondlegger van de Kredietbank Henry Gylsen, over de persoonlijkheid van de ‘trieste’ koning Boudewijn.

Enkele onderzoeksprojecten van De Bock bleven in de documentatiefase steken. De informatie over tijdens de jongste oorlog collaborerend en vooral niet-collaborerend extreemrechts bleef bijvoorbeeld deels ongebruikt. De documentatie over niet-collaborerend extreemrechts voor, tijdens en na W.O. II, werd intussen aangeboord door een

Gentse historica, Klaartje Schrijvers. Ze promoveerde hiermee op 20 december 2007 aan de Gentse universiteit.

Voor zijn artikels en projecten verzamelde De Bock documentatie die nu 1300 archiefdozen beslaat, zowat 10 kubieke meter. Ongeveer 400 dozen bevatten boeken, terwijl de andere dozen persknipsels, kopieën van gerechtelijke ondervragingen, vonnissen, rapporten, notities en dies meer bevatten, naast 8300 biografieën van personen en een 150-tal gedetailleerde chronologieën van gebeurtenissen. Deze laatste documenten zijn ook elektronisch beschikbaar in een databank, zij het onder verouderde software.

Het archief bevat ten slotte ook foto's en documenten uit de documentatiedienst van *Volksgazet*, en unieke documenten die aan De Bock zijn nagelaten door enkele speurders, de zoon van Tsjombé, kernfysicus Max Cosyns en anderen.

Politologen, historici en journalisten kunnen van dit archief gebruik maken. De boeken zijn opgenomen in de geautomatiseerde catalogus van de bibliotheek. Voor de archiefstukken is er een beperking. Over de toegang tot de documenten die ressorteren onder het journalistiek bronnengeheim – ongeveer dertig procent van het geheel – wordt in de volgende twintig jaar beslist door de secretaris-generaal van de Raad voor de Journalistiek, nu Flip Voets. Ikzelf ben ter beschikking voor de praktische toegang. De inhoud van de dozen is met trefwoorden in gestructureerde vorm onder Word beschreven. Wie vertrouwd is met een onderwerp kan de dozen en documenten zoeken met de ‘find’-functie. Eerstdaags komen de boeken en documenten die Walter nog bij hem thuis bewaarde, toe in het Universiteitsarchief. De documenten zullen in de loop van dit jaar worden geïntegreerd in de bestaande inventaris.

Paul Huybrechts

Department of State **TELEGRAM**

CONFIDENTIAL

PAGE 03 BRUSSE 04016 041427Z

OF VVB (LOUVAIN CHAPTER) IN 1966, BUT WAS ALSO FORCED TO RESIGN. HE HAS BEEN ACTIVE IN ANTI-VIETNAM DEMONSTRATIONS IN AMSTERDAM AND ANTWERP.

6. FROM CAS SOURCES WE LEARN THAT THE SVB HAS DIRECT LIAISON WITH THE BCP. THE EVENING OF JAN 30, A MEMBER OF BCP WAS ARRESTED AND HELD BRIEFLY AFTER VISITING THE HOUSE WHERE GOOSSENS AND DEROCK LIVE. BOTH GOOSSENS AND DEROCK ARE AGGRESSIVE PERSONALITIES AND DYNAMIC SPEAKERS, AND HAVE CAPTURED THE INTEREST AND FOLLOWING OF A LARGE SEGMENT OF THE FLEMISH STUDENT DEMONSTRATORS.

7. ANOTHER PROMINENT FIGURE IN LOUVAIN DISPUTE IS UNIVERSITY OF GENT PROFESSOR ALOIS GERLO, PRESIDENT OF UMBRELLA ASSOCIATION OF FLEMISH PROFESSORS AT GENT, LOUVAIN, ANTWERP; THE REFORMING VAN VLAAMSE PROFESSOREN (VVP). GERLO IS FORMER MEMBER OF BCP WHO ALLEGEDLY LEFT IN 1957 IN DISPUTE OVER WHAT HE CONSIDERED BCP'S BRAGMATIC TENDENCIES. HE IS A MEMBER OF AT LEAST ON PRO-REKING FRONT GROUP, THE BELGIAN-CHINESE FRIENDSHIP ASS. AS WELL AS A MEMBER OF SUCH FRONTS AS THE BELGIAN-CUBAN AND BELGIAN-EAST GERMAN FRIENDSHIP ASSN. WHILE VVP PROBABLY NUMBERS NO MORE

PAGE 05 RUFHMS 451R C O N F I D E N T I A L
THAN ONE-THIRD OF FLEMISH PROFESSORS AMONG ITS MEMBERS, IT IS ONLY ORGANIZATION PURSUING TO REPRESENT LOUVAIN FLEMISH PROFESSORS. ON LOUVAIN ISSUE VVP HAS BEEN ISSUING TENDENTIOUS COMMUNIQUE OVER GERLO'S SIGNATURE.

8. COMMENT: LOUVAIN DISPUTE HAS GIVEN COMMUNISTS OPPORTUNITY TO MANIPULATE LARGE SEGMENT OF FLEMISH YOUNG PEOPLE WHO THEMSELVES ARE SO EMOTIONALLY INVOLVED THEY NOT GENERALLY AWARE OF THIS. GIVEN AGGRESSIVE LEADERSHIP OF SVB IT MAY BECOME THE MAJOR STUDENT GROUP IN FLANDERS, UNLESS PRO-CHRUCH AND OTHER NON-COMMUNIST ELEMENTS ARE WILLING TO ASSUME LEADERSHIP OF WHAT IS FOR YOUNG FLEMINGS, REAL GRASS ROOTS ISSUE. KNIGHT

In het archief van Walter De Bock bevindt zich een rapport van de Amerikaanse ambassade in Brussel aan het State Department en is gedateerd februari 1968. Het rapport beschrijft de groeiende invloed van de Belgische Communistische Partij, BCP, op de Vlaamse studenten en professoren. De ondertekenende geheimagent vestigt de aandacht op de oprichting begin 1967 eerst in Gent en in mei in Leuven, van SVB, de StudentenVakBeweging. Hij vermoedt dat het om mantelorganisaties gaat van de BCP. De BCP probeert de plaats in te nemen van de katholieke Kerk. De namen van Paul Goossens en Walter De Bock, en van de Brusselse hoogleraar Alois Gerlo worden in het document vermeld.

Ruth Loos' vliegende boeken

Impression, livre levant

Ruth Loos, *Gehecht, onthecht, gehecht* (2007)

Loos is ze niet, alvast niet, dat springt spetterend uit haar creaties naar voren, maar Ruth, ja, daar zit wel wat in, aren lezend achter de maaiers (oh, Bertus Aafjes). Uit het land van Moabs kunstenrijk wordt ze verwelkomd in Boaz' universiveld, maar ze doet meer dan lezen, en ze hoeft in uniland zelfs haar sandalen niet uit te doen. Ze schept de boeken uit haar hand, als vogels.

Ze bindt en verbindt en ontbindt haar boeken. Ze mint hen, ze laat hen alle standen van de Kama zien, en ze mint ín hen, 'DIE NACHT'!, "weggedoken in hetzelfde boek, de liefde is daar, dat wonderlijke geheim."

Ze laat hen op als ballonnen, aan een touwtje, – zoals een vogeltje aan een touwtje in de zeventiende-eeuwse emblematiek –, of ze bindt hen vast, aan haar hartslag bijvoorbeeld, debiet vijf liter per minuut, maar bij haar creatie wellicht meer. Ze rolt hen en ze rolt zich ín hen, ze fixeert hen en laat hen trillen. Ze ontwortelt hen, en geeft hen wortels en takken, tegelijk. Ze kneedt ze tot *pâte feuilletée* of bakt er harten van. Ze vouwt en ontvouwt, ze hangt hen en prikt hen op, of ze gebruikt ze als een klerenhoes.

Ze neemt een loopje met hen en loopt met hen een eindje mee, ze fragmenteert en ze verzamelt – membra disjecta en codices. Ze ontbloomt hen en bedekt hun schaamte met

liefde, ze kluistert hen en opent voor hen een zee van verhalen. Ze gaat met hen naar zee (of toch tot de duinen), en naar droogstaande vijvers, of, o gruwel, naar verlaten parkeerterreinen.

Ze zet de ramen open, aggiornamento in dit soms verstikkende boekenland, en de vogels vliegen uit, uit, uit. En dat is goed. Zij vinden elk hun thuis en staan al gauw weer klaar om door een open raam weer weg te vliegen, weg en thuis, naar altijd nieuwe horizonten, overal thuis en overal weg.

Zoals Jean-Pierre Folon zijn boekenmensen tweedimensionaal de nacht in liet vliegen, en Lieve Baeten, (beiden ondertussen weggevloden), haar gevleugelde boekenkinderen dito naar de beurs van Bologna zond, tovert zij als een magiër driedimensionale boekenvogels uit haar hoed (of is het uit haar mouw?), die we, doorheen de open ramen, nakijken in de betoverende nacht. Ze dicht met boeken, ze opent een wereld.

Ruth, Davids overgrootmoeder, dat klinkt als muziek in de oren. The sky is the limit, moet David hebben gedacht in view of Goliath. Wij zijn dankbaar voor haar vogelboeken.

Chris Coppens

(Licht herwerkte versie van een voorgelezen tekst bij de opening van de tentoonstelling in de Centrale Bibliotheek).

Out of Africa 1

Een Congolees koppel poseert voor de universiteitsbibliotheek in 1967, hij in confectiepak, zij feestelijk traditioneel, tussen vernieuwing en verankering. Ze belichamen het dilemma van het postkoloniale Congo: hoe het Westen en de koloniale erfenis verbinden met de eigen Afrikaanse cultuur tot een nieuw amalgaam. Zo heeft alvast de jonge Leuvense historicus **Ruben Mantels** ze gezien in zijn schitterend geschreven boek **Geleerd in de tropen. Leuven, Congo & de wetenschap, 1885-1960**, Universitaire Pers Leuven, 2007. Sinds Leopold II was Leuven actief in de kolonie. Professoren en alumni zetten de tropenhelm op, exploiteerden de *copper-belt* in Katanga of sympathiseerden met de onafhankelijkheidsstrijd. Naast het verhaal van Lovanium – Leuven onder de tropenzon – bericht het boek over de veranderende kennis van Congo in Leuven. Vele protagonisten zijn nog in leven en lieten zich te elfder ure diepgaand interviewen. Onnodig te zeggen dat de auteur ook vele naspeuringen heeft verricht in de Centrale Bibliotheek en in het Universiteitsarchief.

Out of Africa 2

In mei vindt ter gelegenheid van de vijfhonderdste verjaardag van de geboorte van **Reinerus Gemma Frisius** – arts, wiskundige, sterrenkundige, Fries geleerde en Leuvens hoogleraar – een tentoonstelling plaats in de universiteitsbibliotheek. Prof. Jan Roegiers heeft bij een vorige gelegenheid een portret van een geleerde in het Rotterdamse Museum Boymans-Van Beuningen kunnen identificeren als de beeltenis van Frisius. Nu duikt hij de beeltenis van Frisius op middels het onvolprezen eBay en nog wel op een postzegel uit **Mali**. Het resultaat van gericht zoeken? Intuïtie? Of beschikt de archivaris toch over de gave van de serendipiteit, het talent om door toevalligheden én intelligentie iets te ontdekken waar men niet naar op zoek was en wat eigenlijk toch prettig om vinden is? Voor de academische filatelist signaleren we alvast zegels uit Transkei en Djibouti waarop Vesalius figureert (zie O. Steeno, Andreas Vesalius op postzegel, in: L. Missotten (ed.), *Omtrent Andreas Vesalius*, Leuven 2008, p. 77-80).

M.D.

Nieuw rekeningnummer voor lidmaatschap en giften vanaf 1 januari 2007

U kunt **lid** worden van de Vrienden van de Universiteitsbibliotheek of uw lidmaatschap vernieuwen door storting van **€ 25** op rekeningnummer **432-000011-57** van de K.U.Leuven, Krakenstraat 3, 3000 Leuven, met gestructureerde mededeling **400/0001/53488**. In ruil voor uw lidmaatschap krijgt u driemaal per jaar de Nieuwsbrief *Ex Officina*, ontvangt u uitnodigingen voor openingen van tentoonstellingen en andere bijzondere evenementen van de Universiteitsbibliotheek, en krijgt u toegang tot de voorverkoop van de dubbelen van de Universiteitsbibliotheek. Ten slotte kunt u een jaar lang gratis gebruik maken van de Universiteitsbibliotheek (gratis bibliotheekkaart te bekomen bij: centrale.bibliotheek@bib.kuleuven.be).

U kunt ook een **gift** doen. Vanaf **€ 30** – exclusief het lidmaatschapsgeld – wordt een attest van fiscale vrijstelling verleend, wanneer het geld wordt gestort rekeningnummer **432-000011-57** van de K.U.Leuven, Krakenstraat 3, 3000 Leuven, met gestructureerde mededeling **400/0000/53589**.

Colofon.

Redactie: Chris Coppens (eindredacteur), Mark Derez, Katharina Smeyers (hoofdredeacteur), Jo Tollebeek, Dirk van Eldere, Jan van Impe.

Werkten mee aan dit nummer: Chris Coppens, Mark Derez, Paul Huybrechts en Gilbert Tournoy.

Redactieadres: Katharina Smeyers, Tabularium, Centrale Bibliotheek, K.U.Leuven, Mgr. Ladeuzeplein 21, 3000 Leuven, 016/32.46.22, fax 016/32.46.91; e-mail: katharina.smeyers@bib.kuleuven.be.

URL: <http://www.bib.kuleuven.be/ub/vrienden.html>.

Opmaak: Grafiek BVBA, 016/89.01.68. **Druk:** Acco. **Oplage:** 500. **ISSN:** 0772-6848.

Verantwoordelijke uitgever: Armand Vandeplas, Grétrystraat 36, 2018 Antwerpen.

